

Sag C-531/23 [Loredas] ⁱ

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

5. juli 2023

Forelæggende ret:

Tribunal Superior de Justicia del País Vasco (Spanien)

Afgørelse af:

20. juni 2023

Appellant:

HJ

Indstævnte:

US

MU

Hovedsagens genstand

Socialpolitik – ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv – arbejdstid – tidsregistrering – særordning for hushjælp

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Anmodning om præjudiciel afgørelse – artikel 267 TEUF – en national bestemmelses forenelighed med EU-retten – forskelsbehandling på grundlag af køn

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

Præjudicielt spørgsmål

Skal artikel 3, 5, 6, 16, 17, artikel 17, stk. 4, litra b), artikel 19 og 22 i direktiv 2003/88/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden, artikel 31, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, på baggrund af Domstolens praksis (Domstolens dom af 14.5.2019, C-55/18), artikel 20 og 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, EF-traktatens artikel 3, stk. 2, artikel 1 og 4 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/41/EU af 7. juli 2010 om anvendelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i selvstændige erhverv, artikel 1, 4 og 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv og artikel 2 og 3 i Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, sammenholdt med Domstolens praksis (Domstolens dom af 2[4].2.2020, C-389/20), fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en retsforordning såsom artikel 9, stk. 3, i kongeligt dekret nr. 1620/2011, der fritager arbejdsgivere fra forpligtelsen til at registrere arbejdstagernes arbejdstid?

Anførte EU-retlige forskrifter

EUF-traktaten: artikel 267

EU-traktaten: artikel 2 og 3

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder: artikel 20, 21 og artikel 31, stk. 2

Direktiv 2006/54/EF: artikel 14

Direktiv 2000/78/EF: artikel 2 og 3

Direktiv 2003/88/EF: artikel 3, 5 og 6

Domstolens dom i sag C-55/18, præmis 44-49, og i sag C-389/20

Anførte nationale forskrifter

Estatuto de los Trabajadores (lov om arbejdstageres rettigheder) (kongeligt lovdekret nr. 2/2015): artikel 34 og artikel 35, stk. 5

Kongeligt dekret nr. 1620/2011: artikel 9

Kongeligt lovdekret nr. 8/2019

Ley Reguladora de la Jurisdicción Social (lov om regler for de sociale retsinstitanser): artikel 94

Ley de Enjuiciamiento Civil (lov om civil retspleje): artikel 217

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Den 31. marts 2021 anlagde den sagsøgende arbejdstager HJ et søgsmål til prøvelse af vedkommendes afskedigelse med påstand om betaling af et krav mod de fysiske personer US og MU. Dette søgsmål blev tildelt til Juzgado de lo Social n.º 2 de Bilbao (domstol nr. 2 i arbejds- og socialretlige sager i Bilbao).
- 2 Ved kendelse af 18. november 2021 pålagde den nævnte domstol de medsagsøgte at fremlægge registreringen af arbejdstagerens arbejdstid og arbejdskalender i sagen med henblik på at kunne godtgøre de af sagsøgeren påberåbte faktiske omstændigheder.
- 3 Den dokumentation, som den nævnte domstol havde udbedt sig, blev ikke fremlagt af de medsagsøgte.
- 4 Den 11. januar 2023 afsagde Juzgado de lo Social n.º 2 de Bilbao (domstol nr. 2 i arbejds- og socialretlige sager i Bilbao) dom, hvorved søgsmålet til prøvelse af afskedigelsen med påstand om betaling af et krav delvist blev taget til følge, idet afskedigelsen blev erklæret uberettiget, og de sagsøgte blev pålagt at betale sagsøgeren 364,39 EUR i erstatning og 934,89 EUR for opgjort ferie og ekstra månedsløn.
- 5 I den nævnte dom fandtes det godtgjort, at sagsøgeren har arbejdet for de sagsøgte med anciennitet fra den 15. september 2020 som hushjælp med en månedsløn på 1 108,33 EUR med pro rata-betaling af ekstra månedsløn, at de sagsøgte ikke fik arbejdstageren optaget i den sociale sikringsordning, og at de betalte hende 1 000 EUR om måneden ved bankoverførsel.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 Sagsøgeren har iværksat appel til prøvelse af dommen fra Juzgado de lo Social n.º 2 de Bilbao (domstol nr. 2 i arbejds- og socialretlige sager i Bilbao) og har gjort gældende, at denne dom fratager hende muligheden for at forsvare sig og krænker hendes ret til effektive retsmidler, således at der henset til princippet om adgang til at fremlægge beviser bør afsiges en ny dom på grundlag af de faktiske omstændigheder, som sagsøgeren tilsigtede at godtgøre.
- 7 De medsagsøgte har hverken givet fremmøde i sagen eller anfægtet sagsøgerens appel til prøvelse af dommen i første instans.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 8 Ifølge dommen i første instans er der hverken ført bevis for den arbejdstid, som arbejdstageren har haft, eller for den hævdede løn, og dermed kan kravet på grund af en lønforskel ikke tages til følge, idet det fremgår, at lønnen faktisk er blevet betalt i overensstemmelse med den løn, der er blevet godtgjort.
- 9 Det fremgår af den appellerede dom, at den af sagsøgeren fremlagte dokumentation er helt utilstrækkelig, og at sagsøgerens påstande ikke kan anses for bevist alene af den grund, at tidsregistreringen ikke er blevet fremlagt, eftersom kongeligt lovdekret nr. 8/2019 fastsætter en række undtagelser fra pligten til at registrere arbejdstidens begyndelse og afslutning i forbindelse med ansættelsesforhold af særlig karakter, som f.eks. hushjælp.
- 10 Det omtvistede spørgsmål drejer sig om at afklare, om hushjælp har ret til registrering af deres arbejdstid, dvs. om arbejdsgiverne er forpligtede til at tilvejebringe disse ansatte en oversigt over deres arbejdstid og -skema, i modsætning til det, der sædvanligvis gælder for de øvrige arbejdsgivere og arbejdstagere. Den dom, der er indbragt for retten, vidner om, at denne pligt til registrering af arbejdstiden ikke findes med hensyn til hushjælp, og dermed har en manglende fremlæggelse af denne registrering, når dette kræves under en retssag, ingen betydning.
- 11 Den yderste konsekvens af retsafgørelsen er, at arbejdstageren ikke har nogen dokumentation for den arbejdstid, som vedkommende gør gældende, eller for sin løn, hvilket, på grund af manglende beviser, bevirker, at der fastsættes en lavere erstatning for afskedigelse, samt et afslag på en stor del af vedkommendes lønkrav. Dommen efterlader den sagsøgende arbejdstager uden beviser, eftersom der ikke foreligger en pligt til at registrere arbejdstiden med hensyn til hushjælp.
- 12 Denne retsafgørelse, der er genstand for appellen, påvirker EU-retten og den fortolkning af EU-retten, som Domstolen anlægger, direkte i to henseender: a) pligten til at overholde den maksimale varighed af arbejdsdagen og arbejdstiden og den medfølgende pligt for arbejdsgiverne til at registrere arbejdstiden (direktiv 2003/88); b) forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af køn af kvinder, som udgør 95% af arbejdsgruppen hushjælp – Domstolens dom i sag C-389/20 af 24. februar 2022 – og som skal behandles på samme måde som mænd på alle områder, herunder med hensyn til arbejdstid (direktiv 2006/54).

Det er nødvendigt at afklare, om en spansk retsforordning, nærmere bestemt artikel 9, stk. 3, i kongeligt dekret nr. 1620/2011 om særlige ansættelsesforhold for hushjælp, er i overensstemmelse med EU-retten og med de principper, som denne ret bygger på. Denne retsforordning fritager arbejdsgivere på området for hushjælp fra forpligtelsen til at registrere arbejdstiden i modsætning til situationen for arbejdsgivere på andre områder, som er underlagt denne forpligtelse (artikel 34, stk. 9, og artikel 35, stk. 5, i lov om arbejdstageres rettigheder). Denne forskelsbehandling af hushjælp bør undersøges af Domstolen, eftersom den kan

være i strid med EU-lovgivningen om ligebehandling og om tilrettelæggelse af arbejdstiden.

Sala de lo Social del Tribunal Superior de Justicia del País Vasco (øverste regionale domstol i den selvstyrende region Baskerlandet, afdelingen for sociale sager) nærer alvorlig tvivl om, hvorvidt artikel 9, stk. 3, i kongeligt dekret nr. 1620/2011 er i overensstemmelse med EU-retten i to henseender:

- a) I forhold til direktiv 2003/88. Forpligtelsen til at registrere arbejdstiden er afgørende for at kontrollere overholdelsen af grænserne for den maksimale arbejdstid samt for at gøre krav på overarbejde. Der er desuden risiko for, at arbejdstiderne ikke overholder de foreskrevne hvileperioder, hvilket udgør en risiko for sundheden, samt at der opstår situationer med misbrug af den svageste part i ansættelsesforholdet. Såfremt arbejdsgivere på området for hushjælp fritages for denne registreringspligt, er det meget vanskeligt for arbejdstagerne at dokumentere den effektive arbejdstid, hvorved de bringes i en yderst vanskelig situation for så vidt angår beviserne for deres krav. Der er tale om en konsekvens, der kan være i strid med direktiv 2003/88 og med Domstolens fortolkning af denne retsakt, navnlig ved dommen i sag C-55/18, hvorefter bevisbyrden med hensyn til den faktiske arbejdstid påhviler arbejdsgiveren. Som det fremgår af præmis 60 i denne dom fra Domstolen, skal medlemsstaterne pålægge arbejdsgiverne en forpligtelse til at indføre et system, der gør det muligt at måle længden af den daglige arbejdstid. Domstolen har i denne dom fastslået, at arbejdstageren skal anses for den svage part i arbejdsforholdet, således at det er nødvendigt at forhindre, at arbejdsgiveren bruger sin stilling til at pålægge arbejdstageren en begrænsning af dennes rettigheder (præmis 44). Ifølge samme doms præmis 49 er en objektiv og pålidelig fastlæggelse af antallet af daglige og ugentlige arbejdstimer afgørende for dels at kunne fastslå, om den maksimale ugentlige arbejdstid er overholdt, dels, om de daglige og ugentlige minimumshvileperioder er overholdt.
- b) I forhold til ligebehandlingsprincippet og princippet om forbud mod forskelsbehandling, der er fastsat i artikel 20 og 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Denne domstol er af den opfattelse, at det er uundgåeligt at tage den sagsøgende arbejdstagers status som kvinde i betragtning. Der er tale om en kvinde, der indgår i arbejdsgruppen hushjælp, som er en gruppe med en klar overvægt af kvinder, der nærmere bestemt næsten udelukkende består af kvinder. Som det fremgår af Domstolens dom i sag C-389/20, består arbejdsgruppen hushjælp af 95% kvinder. Dermed giver forskelsbehandlingen med hensyn til registreringen af arbejdstid i forhold til mænd anledning til alvorlig tvivl. Der er tale om en ret til registrering af arbejdstid, som alle mandlige arbejdstagere er sikret, og som hushjælp ikke er omfattet af i henhold til den gældende artikel 9, stk. 3, i kongeligt dekret nr. 1620/2011. Denne forskelsbehandling bør undersøges i betragtning af EU-lovgivningen. Det må sikres, at der ikke finder nogen indirekte forskelsbehandling sted på

grundlag af køn i det nævnte dekret, og undersøges, om denne retsakt, der tilsyneladende er neutral, giver anledning til indirekte forskelsbehandling på grundlag af køn af den sagsøgende arbejdstager.

ARBEJDS
DOKUMENT